

2. Которович Т. Життя й діяльність професора, доктора Івана Огієнка (Ювілейна ретросинтеза) / Науковий збірник у 30-річницю наукової праці професора, доктора І.Огієнка. – Варшава : Наклад ювілейного комітету, 1937. – С. 3-6.
3. Ляхощка Л.Л. Виховний потенціал рідної мови в творчій спадщині Івана Огієнка. – Автореф.дис.канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 2000. – 22 с.
4. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу: Історико-релігійна монографія. – К. : АТ “Обереги”, 1992. – 424 с.
5. Митрополит Іларіон. Книга нашого буття на чужині: Бережимо все своє рідне!: Ідеологічно-історичні нариси./ Іларіон Митрополит. – Вінніпег, Українське наукове богословське товариство, 1956. – 168 с.
6. Митрополит Іларіон. Навчаймо дітей своїх української мови!: Проповіді./ Іларіон Митрополит. – Вінніпег, 1961. – 32 с.
7. Огієнко І. Рідна мова в українській школі. /Іван Огієнко. – К. : вид-во Є.Черепівського, 1917. – 32 с.
8. Огієнко І. Рідна мова в школі. Нариси й замітки. / Іван Огієнко. – Рідна мова. - Число 12(48). - 1936. – С. 529-538.
9. Огієнко І. Складня української мови. Ч. 2: Головні й пояснювальні члени речення. / Іван Огієнко. – Жовква : друкарня ОО Василян, 1938. – 239 с.
10. Огієнко І. Українська граматики. Ч. 2: Основи українського правопису: підручник для 2-го і 3-го року навчання. / Іван Огієнко. – К. : друкарня Є.Черепівського, 1918. – 128 с.
11. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. – К. : Довіра, 1992. – 141 с.
12. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон): 1882 – 1972: життєписно-бібліографічний нарис. / З.Тіменник. – Львів: наук. тов-во ім.Т.Шевченка у Львові, 1997. – 227 с.

In the article actuality of looks of scientist is well-proven in relation to principles of construction initial-educate to the process, systems of principles, on which must be based educational-educate process from the mother tongue, requirements to maintenance of studies, textbooks, conducting lesson, from the mother tongue.

Key words: *table of contents of education, lessons from the mother tongue, educational-educate process, principles of construction, requirement, to the textbooks.*

УДК 373.34

Островерхова Н.М.

АКСІОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ШКОЛИ

Розкрито сутність аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи, умови, параметри, технологію та критерії оцінювання стану його реалізації в управлінській діяльності.

Ключові слова: *технологічна культура управління, аксіологія, компонент, параметр, критерій.*

В умовах стрімкого прогресу та поширення глобалізаційних і цивілізаційних процесів, їхнього впливу на всі сфери суспільного життя, в т. ч. сферу освіти як на одну із його найважливіших складових, загострюється проблема удосконалення культури управління освітою й освітніми закладами. З огляду на культурологічну парадигму особливого значення набуває технологічна культура керівника школи, яка є важливим чинником формування його світогляду, професійної та ціннісної орієнтації. За даними нашого дослідження технологічна культура керівника школи увійшла до групи найбільш

значущих. Водночас поняття і сутність технологічної культури, зокрема її аксіологічний компонент, недостатньо досліджено та висвітлено у зарубіжній і вітчизняній літературі. Не досліджено також за яких організаційно-педагогічних умов він ефективно реалізується, якими критеріями вимірюється.

Аналіз філософсько-соціологічної, психологічної, педагогічної літератури та літератури з управління дає підставу для висновку, що проблема методології формування технологічної культури керівника школи є недостатньо дослідженою. Це пояснюється тим, що частина вчених розглядає поняття «культура» як сукупність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством на певному історичному етапі його розвитку.

На думку Н. С. Злобіна, аналогічні визначення «культури» подаються у статичному стані, тобто у вигляді набору застиглих у результативній формі продуктів діяльності людини (цінностей), які об'єднуються у сукупність з якимось зовнішнім по відношенню до них самих (і в цьому сенсі формальним) зв'язком [1, с.14–15].

Автор наголошує, що у такому визначенні ігнорується процесуальний характер культури, оскільки у ньому включено лише готові форми, результати людської праці [1, с. 19]. Інші автори певною мірою враховують і процесуальний характер культури. Зокрема О. І. Мармаза зазначає, що культура властива будь-якій формі людського існування. Вона є невід'ємним атрибутом суспільства й виступає засобом організації людської життєдіяльності, системою цінностей, соціальних норм, правил поведінки, стосунків між людьми, традицій тощо. Культура – це душа організації, що включає загальнолюдські цінності, ціннісні професійні орієнтири, символи, що відображають зовнішні чинники поведінки [2, с. 4].

Актуалізація проблеми культури особистості та культурних цінностей зумовила необхідність розгляду певного спектра наук щодо з'ясування її феномена. Аналізуючи дослідження А. Клебера, С. М. Прийма виокремлює: а) дескриптивні визначення культури, що обмежуються лише переліком її складових; б) історичні визначення, які роблять акцент на механізмі передачі культурної спадщини; в) нормативні визначення, які наголошують на підпорядкуванні людської поведінки загальним взірцям, цінностям і моделям [3, с. 162-174].

В. М. Межуєв констатує, що термін «культура» виник у XVIII столітті. Водночас він виокремлює емпіричний, аксіологічний, історичний, цілісний, антропологічний, діяльнісний підходи до пояснення поняття культури [4]. Поняття управлінської культури І. А. Прокопенко розглядає як систему знань і вмінь, особистісних якостей, мотивів і цінностей, які слугують якісному виконанню управлінських функцій [5]. П. Атутов, В. Симоненко вважають, що технологічна культура є четвертим етапом універсальної культури (після міфологічної, космологічної та антропологічної) – це культура XXI століття. П. Атутов підкреслює, що наразі людство живе в умовах, коли відходить у минуле етап науково-технічного прогресу з його екстенсивною «ідеологією» (за будь-яку ціну домогтися максимального результату). Новий (технологічний) етап визначає пріоритет способу над результатом діяльності, зважаючи на її соціальні, економічні, психологічні, естетичні та інші чинники [6].

Автори науково-методичних праць останніх років все частіше звертають увагу на визначення і тлумачення поняття «технологічна культура». Зокрема, А. В. Коваленко висвітлює проблему формування технологічної культури майбутніх учителів іноземної мови. При цьому технологічна культура розглядається як сукупність елементів, що поєднують в собі технологічні знання й уміння, професійно значущі особистісні якості, необхідні для оволодіння перетворювальною діяльністю, яка сприяє успішному проектуванню і реалізації педагогічної технології в навчально-виховному процесі в школі. На її думку, технологічна культура інтегрує такі структурні компоненти: когнітивно-операціональний, практико-діяльнісний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-комунікативний, індивідуально-креативний, спеціальний. Для кожного з компонентів автором розроблено показники, критерії

оцінки сформованості технологічної культури. Так когнітивно-операціональний компонент включає показники сформованості знань; практико-діяльнісний – технологічної готовності до педагогічної діяльності; мотиваційно-ціннісний – ціннісні орієнтації; особистісно-комунікативний – комунікативні уміння; індивідуально-креативний – креативні уміння; спеціальний – сформованість знань, умінь та навичок з іноземної мови [7, с. 75-76]. Резюме автора: «Рівень технологічної культури вчителя залежить від ступеня сформованості її компонентів. Відмінність одного рівня технологічної культури вчителя від іншого вирізняється різним ступенем усвідомленості своєї педагогічної позиції, творчої індивідуальності, оволодіння педагогічної техніки і технологій» [7, с. 77].

О. Коберник і В. Сидоренко розглядають проблему формування технологічної освіти у тісному взаємозв'язку з оволодінням технологічної культури. Вони пишуть: «Технологічна культура передбачає оволодіння системою понять, методів та засобів перетворювальних цінностей зі створення матеріальних і духовних цінностей. Вона забезпечує вивчення сучасних перспективних енергоматеріалозберігаючих технологій перетворення матеріалів, енергії й інформації у сферах виробництва та послуг із використанням ЕОМ, соціальних наслідків застосування технології, методів боротьби із забрудненням навколишнього середовища, планування й організацію трудового процесу, технологічної дисципліни, обладнання робочого місця, забезпечення безпеки праці, комп'ютерної обробки документації, психології людського спілкування, основ творчої й підприємницької діяльності, виконання проектів» [8, с. 5].

Розглядаючи технологічну підготовку молоді як інтегральний компонент загальної освіти, В. Сидоренко, В. Соловей, акцентують увагу на особливостях технологічного розвитку сучасного суспільства, багатогранності феномена технологічної культури людини [9].

В. Г. Лола досліджував проблему формування технологічної культури студентів індустріально-економічного факультету. У результаті розробив модель процесу, до якої увійшли: загальні цілі, педагогічні завдання, зміст, форми і методи роботи, організаційно-педагогічні умови, критерії ефективності, результати [10, с. 8 – 9]. Позитивним досягненням автора є розробка критеріїв оцінювання сформованості технологічної культури студентів (потребнісно-мотиваційний, когнітивний та операційно-діяльнісний), визначено рівні її сформованості [10, с. 14]. Автором структуровано основні елементи технологічної культури – це технологічний світогляд, технологічне мислення, технологічна естетика, техносфера, технологія виробництва [10, с. 15].

Технологічну культуру управління школою окремі автори подають у вигляді переліку різних управлінських процедур, методів і способів їх рішення. На думку Л. В. Васильченка, технологічний компонент управлінської культури включає засоби і прийоми управління педагогічним процесом, тобто є когнітивно-діяльнісною складовою [11]. Для його здійснення керівнику школи необхідні оперативні знання, які безпосередньо впливають на характер активності керівника у його професійній діяльності. Функцію оперативних знань виконують знання теоретичного характеру, які існують у професійній свідомості сформованими поняттями, алгоритмами і програмами професійних дій. Оперативні знання керівника школи поєднують два блоки: професійні та управлінські. Професійні знання – це знання педагогіки, психології, теорії управління педагогічними системами, санітарії і гігієни педагогічної праці тощо. «Сучасний керівник – це людина, яка чітко усвідомлює мету функціонування, розвитку школи і відповідного внутрішньошкільного управління, а також володіє засобами постановки мети. Тому ще одна група вимог до керівника сучасної школи пов'язана зі змістом управлінської діяльності й усвідомленим розумінням конкретних управлінських функцій» [11, с. 15].

Досліджуючи проблеми становлення і розвитку управлінської культури, Л.В. Бенін робить висновки, що вони тісно пов'язані з вивченням окремих її компонентів, зокрема: аксіологічного, який відображає властиву керівникові

систему цінностей, ставлення до людей, справи і самого себе; технологічного, який передбачає володіння засобами і прийомами управління педагогічним процесом; особистісно-творчого, який передбачає оцінку керівником своєї діяльності співвідносно з результатами діяльності колективу, визначення на цій основі професійного самовдосконалення [12].

Отже, аксіологічний компонент технологічної культури керівника школи є невід'ємною складовою його управлінської культури, який відображає систему його цінностей, ставлення до людей, справи і самого себе, широкомаштабно утверджує сенс управління.

Мета статті полягає у розкритті сутності аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи, організаційно-педагогічних умов його реалізації в практичній діяльності, розробці параметрів та критеріїв оцінювання його ефективності.

Основоположним у нашому дослідженні проблеми технологічної культури керівника ЗНЗ, зокрема її аксіологічного компонента, є функціонально-діяльнісний підхід, який передбачає реалізацію функцій управління та імперативних видів його діяльності (вироблення й прийняття управлінських рішень; організація; регулювання, коригування; облік і контроль) [13]. Тому управлінські знання керівника школи розглядаються, перш за все, як знання сутності основних функцій управління та їхніх характеристик, володіння способами і засобами їх реалізації у практичній діяльності, знання професійно-творчого потенціалу педагогічного колективу, навчальних можливостей учнівського колективу школи, володіння новітніми технологіями.

Основні функції технологічної культури керівника школи зумовлюються особливостями його діяльності, різноманітністю стосунків і спілкування, системи ціннісних орієнтацій, можливостей творчої самореалізації. У цьому аспекті розглядаються гносеологічна, світоглядна, інформаційна, креативна функції технологічної культури. *Гносеологічна* функція технологічної культури спрямована на пізнання управлінського процесу як об'єкта його конструювання, що забезпечує цілісне уявлення щодо технологічної діяльності. *Світоглядна* функція орієнтує керівника на вироблення власної позиції, ціннісного ставлення до об'єктів управління. Вона проявляється у рефлексії керівником мотивів, сенсу, цілей, якості результатів управлінської діяльності. *Інформаційна* функція і її реалізація забезпечує соціально-економічну та психолого-педагогічну орієнтацію керівника школи на суспільно-освітню значущість її функціонування та орієнтацію на перспективу розвитку. *Креативна* функція технологічної культури керівника школи уможливіє розгляд його діяльності з огляду творчого, оригінального рішення управлінських завдань. Водночас їх об'єднує аксіологічний компонент технологічної культури управління, що спонукає до пошуку відповіді на запитання: «який сенс?», «яка цінність?», «яка результативність?», «які витрати матеріальних і людських ресурсів?», «що забезпечує високі результати управлінської діяльності керівника школи?» тощо.

Як відомо, аксіологія – це вчення про цінності [14, с. 21]. Аксіологічний компонент технологічної культури керівника школи відображає основу ставлення особистості до дійсності, професійної діяльності, педагогічного й учнівського колективів, батьків учнів, самого себе і знаходить відображення у професійній свідомості. Це підтверджується даними констатувального експерименту, проведеного нами в загальноосвітніх начальних закладах м. Києва, м. Херсона, Ставищенського району Київської області.

Внаслідок аналізу експериментальних даних з'ясовано, якою мірою керівники шкіл володіють знаннями щодо *прояву технологічної культури, в т. ч. її аксіологічного компонента*. Методом самовизначення і визначення ознак прояву їхньої технологічної культури отримано результати, які подано в табл. 1. Дані експерименту ранжовано

Результати виявлення аксіологічних ознак технологічної культури керівника ЗНЗ

Таблиця 1

„С“ – самовизначення ознак прояву технологічної культури керівниками ЗНЗ, „В“ – визначення вчителями

№ п/п	Ознаки прояву технологічної культури керівників ЗНЗ	Кількісні показники																		Всього	
		м. Київ						м. Херсон													
		СШ № 276		СШ № 277		Гімназія № 3		СШ № 11		СШ № 15		СШ № 31		СШ № 52		21 кер.		139 вчит.			
		С	В	С	В	С	В	С	В	С	В	С	В	С	В	С	В	С	В		
1.	Культура поведінки	2	14	1	10	1	8	–	1	–	10	1	3	–	2	5	48				
2.	Співпраця з підлеглими	2	20	1	19	3	18	2	1	1	20	2	12	2	3	13	93				
3.	Орієнтація на кінцевий результат	–	3	1	17	1	1	–	1	–	7	2	5	–	–	6	33				
4.	Чітке планування роботи	–	8	1	11	1	1	2	1	–	1	1	8	2	1	7	31				
5.	Організація своєї роботи	1	14	1	12	2	9	–	–	2	11	1	11	1	1	8	58				
6.	Організація діяльності вчителів	1	22	1	16	2	21	2	2	2	16	–	7	2	6	10	90				
7.	Професіоналізм	2	23	1	19	3	21	3	3	3	27	2	17	3	8	17	118				
8.	Демократичність	1	12	1	5	–	3	–	–	–	1	1	6	–	–	3	27				
9.	Гуманізм	2	12	1	3	–	10	–	–	–	10	–	3	–	1	6	39				
10.	Відповідальність	2	12	1	5	1	3	–	–	–	11	2	6	–	1	6	38				
11.	Повага і довіра до людини	2	11	1	5	–	10	–	–	–	3	–	7	–	–	3	36				
12.	Толерантність	2	13	1	5	–	11	–	–	–	1	–	7	–	–	3	37				
13.	Прогнозування	–	–	–	1	4	–	–	1	–	–	–	–	–	1	2	7				
14.	Творчість	2	11	1	15	1	10	1	1	2	17	2	4	2	5	11	63				
15.	Здатність приймати управлінські рішення	2	16	1	8	1	6	1	2	–	7	1	11	–	3	6	53				
16.	Активність, мобільність	1	6	1	9	–	4	–	–	1	22	1	3	1	2	5	46				
17.	Працездатність	2	5	1	10	–	2	–	–	–	9	–	1	–	–	3	27				
18.	Організація навчального процесу	–	21	1	16	3	11	–	2	2	13	2	2	2	7	10	72				

таким чином: першу групу складають професіоналізм, співпраця з підлеглими, організаторські здібності; до другої групи увійшли переважно такі якості керівника як: демократизм гуманізм, активність, відповідальність, повага і довіра до людей, працездатність, мобільність; третя група позначилася власне аксіологічними ознаками культури – це орієнтація на позитивний кінцевий результат управлінської школи, яка потребує наявності таких особистісних якостей як повага, тактовність, моральність, толерантність, комунікативна компетентність. Базовими умовами комунікативної компетенції є: а) моральна інтуїція (вміння вибирати моральну норму, яка унеможливує негативні наслідки у спілкуванні; б) комунікабельність – хист до спілкування; в) уміння правильно визначити характер людини (комунікативний психотип) залежно від темпераменту (холерик, сангвінік, флегматик, меланхолік) [15, с. 96-97]. При цьому важливо також враховувати тип соціального характеру підлеглих (гіперактивний, динамічний, циклоїдний, емотивний, демонстративний, збуджувальний, людина з зациклювальним характером, педантичний, тривожний, екзальтований, інтервентований, комфортний) [15, с. 98-99].

Таким чином аксіологічний компонент технологічної культури керівника школи посилює акценти на забезпеченні якісної реалізації соціальної, професійної та особистісної функцій управління освітою.

Соціальна функція управління полягає у забезпеченні якісної освіти, яку учень набуває в школі, успішного входження людини у світ науки і культури. «Саме під час здобуття освіти людина засвоює культурні цінності. Зміст освіти черпається і безперервно поповнюється із культурної спадщини різних країн і народів, із різних галузей науки, яка постійно розвивається, а також із життя та практики людини» – зазначає В. Г. Кремень [16, с. 53-54]. У процесі навчання і виховання молоде покоління набуває соціокультурних норм, які мають історичне значення для розвитку цивілізації, суспільства і кожної людини зокрема. Соціальна функція керівника школи полягає у підготовці молодого покоління до самостійного життя, водночас саме вона закладає основи майбутнього суспільства і відповідно формує образ людини майбутнього. Освіта – це соціальний інститут, через який реалізуються національні цінності й цілі розвитку суспільства [16, с. 55-56]. Трансформація освіти в Україні – це реакція на стратегічні імперативи освіти третього тисячоліття, орієнтація на парадигму дитиноцентризму, демократизацію освітньо-педагогічної ідеології. Гуманізація й демократизація освіти є базовими компонентами реформування освіти як соціокультурного феномена.

Професійна функція управління освітою (з огляду аксіології технологічної культури керівника школи), полягає в орієнтації на кінцевий результат діяльності педагогічного та учнівського колективів школи, зокрема: підвищення якості освіти та розвитку індивідуальних здібностей кожного учня з урахуванням природних задатків і особистісних інтересів; створення відповідних умов щодо оволодіння учнями змісту державного стандарту загальної середньої освіти та понад ним; забезпечення умов і можливостей для здобуття повноцінної освіти впродовж життя, творчої самореалізації кожного громадянина країни; узгодження якості освіти та потреб ринку освітніх послуг; створення ефективних механізмів залучення та використання матеріальних, енергетичних ресурсів школи у навчально-виховному процесі.

Особистісна функція технологічної культури керівника школи з огляду аксіології полягає в синергетиці потребнісно-мотиваційного, когнітивного та операційно-діяльнісного компонентів його управлінської діяльності. Важливу роль при цьому відіграє культура міжособистісних стосунків між керівником і підлеглими, які сприяють гармонізації їх спільної діяльності і в результаті – суспільного життя.

«Культура міжособистісних стосунків розглядає певну систему морально-етичних цінностей: моральні й етичні принципи, правила поведінки і спілкування, поведінкові та комунікативні взірці, на які орієнтуються люди в процесі соціальної взаємодії [15, с. 5]. Основним засадничим принципом культури стосунків є дієвість контролю за емоціями, афектами. Складовою і формою морального імперативу є моральна норма – повага, тактовність, моральність, комунікативна компетентність. Високу культуру спілкування демонструє комунікативно компетентна людина, яка успішно застосовує арсенал морально-етичних норм і правил, вдало визначає характер людини, з якою спілкується [15, с. 12]. І. А. Сайтерли пише: «Як галузь етичного знання культура міжособистісних стосунків має певні науково-методичні досягнення. Вона ґрунтується на принципі гуманізму, сутність якого полягає у ставленні до іншої людини як до безумовної цінності, виявленні до неї поваги, толерантності (лат. *tolerans* – поблажливий, терпимий), тактовності, відповідальності, співчуття тощо» [15, с. 15]. Автор розкриває також психологічні засади культури спілкування. Зокрема, до психологічних складових комунікативного процесу, які визначають рівень культури спілкування, він відносить насамперед характер людини та психологічні механізми сприйняття. Базовими умовами комунікативної компетенції є: а) моральна інтуїція (вміння обирати моральну норму), яка унеможливорює негативні наслідки у спілкуванні; б) комунікабельність – хист до спілкування; в) уміння правильно визначати характер (комунікативний психотип) [15, с. 96].

Технологічна культура спілкування керівника школи з підлеглими передбачає врахування типу соціального характеру співрозмовника (гіперактивний, динамічний, циклоїдний, емотивний, демонстративний, збуджувальний, зациклювальний, педантичний, тривожний, екзальтований, інтервертований, комфортний) [15, с. 98-100]. У міжособистісному спілкуванні важливо враховувати такі види соціальних типів: а) соціально-рольовий (основа – уявлення про соціальну роль); гендерний (орієнтований на статеву належність); в) національний, або етнокультурний (стійкі національні погляди) [15, с. 103-104]. Сьогодні визначено чимало інших типологій соціальних характерів. Сучасний хорватський психолог П. Міцич виокремлює дев'ять категорій співрозмовників: безглузда людина, статечна людина, «всезнайка», балакун, «боягуз», «непрístupна людина», байдужа людина, «велике цабе», «чомучка» [15, с. 100-101]. Важливим показником, який свідчить про низьку культуру спілкування, є упередженість, тобто узагальнене судження про людей, опосередковане ворожим до них ставленням без достатніх на те підстав. Формами упередження є расизм і ксенофобія, нав'язлива неприязнь до іноземців, до всього чужого, незнайомого. Слід пам'ятати, що на комунікативну поведінку людини впливає установка (настанова) – орієнтир, який обумовлює особливості сприйняття дійсності. Цей висновок слід особливо запам'ятати керівникам ЗНЗ і вчителям, які в силу специфіки професійної діяльності свої функціональні обов'язки реалізують в атмосфері «архі-складних» міжособистісних стосунках.

Отже, знання сутності аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи як системи цінностей, соціальних норм і правил поведінки, стосунків між членами педагогічного та учнівського колективів – важливий чинник її успішного формування та реалізації.

На основі вивчення і аналізу наукових джерел і практики щодо аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи нами розроблено параметри і критерії оцінювання його реалізації у практичній діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Карта спостереження та оцінювання реалізації аксіологічного компонента технологічної культури керівника ЗНЗ

Аксіологічні складові технологічної культури керівника	Параметри оцінювання аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи	Оцінка в балах
Соціальна	<i>Соціальна цінність технологічної культури:</i>	
	– забезпечення відповідних умов для реалізації освітньо-виховної функції школи як соціального інституту, котрий розробляє, закріплює та реалізує норми загальнолюдської культури	
	– сприяє – сприяння поліпшенню морально-етичного середовища в школі;	
	– вплив на підвищення рівня професійної культури педагогіч. колективу, майстерності, інноваційної діяльності;	
	– формування іміджу школи як закладу високої культури;	
	– забезпечення конкурентоспроможної загальної освіти випускникам школи як базису для продовження навчання та визначення належного місця в соціумі.	
Професійна	<i>Професійна орієнтація на результат діяльності школи:</i>	
	– підвищення рівня якості освіти та розвитку індивідуальних здібностей кожного учня з урахуванням природних задатків і особистісних інтересів;	
	– створення відповідних умов щодо оволодіння учнями змісту державного стандарту загальної середньої освіти;	
	– забезпечення умов для здобуття учнями повноцінної освіти впродовж життя, творчої самореалізації кожного громадянина країни;	
	– узгодження якості освіти та потреб ринку освітніх послуг;	
	– створення ефективних механізмів використання матеріальних, енергетичних ресурсів школи.	
Особистісно-комунікативна	<i>Синергетика потребнісно-мотиваційного, когнітивного та операціонального компонентів:</i>	
	– забезпечення гармонізації міжособистісних стосунків у педагогічному та учнівському колективах;	
	– дотримання норм морального імперативу (повага, тактовність, моральність, комунікативна компетентність);	
	– культура міжособистісних стосунків на засадах гуманізму;	
	– володіння базовими основами комунікативної компетенції (моральна інтуїція, комунікабельність, знання комунікативного психотипу підлеглих);	
– знання та вміння враховувати соціальний характер підлеглих.		

Шкала оцінювання трибальна: «2» – параметр реалізований, «1» – параметр частково реалізований, «0» – параметр не реалізований. Нами введено коефіцієнт ефективності реалізації ознак аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи як відносної величини суми фактичних балів до максимально можливої: $K. \text{ef. акс.} = \frac{\sum \text{факт. балів}}{\sum \text{макс. можл.}}$ (1).

Розроблено також критерії оцінювання ефективності реалізації аксіологічного компонента технологічної культури керівника школи.

Якщо: $0,25 < K. \text{ef.} \leq 0,50$ – низький рівень;

$0,50 < K. \text{ef.} \leq 0,65$ – номінальний рівень;

$0,65 < K. \text{ef.} \leq 0,85$ – середній рівень;

$0,85 < K. \text{ef.} \leq 1,00$ – високий рівень.

Список використаних джерел

1. Злобин Н. С. Культура и общественный прогресс / Н. С. Злобин: Монография. – М. : Наука, 1980. – 303 с.
2. Мармаза О. І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника / О. І. Мармаза / Х. : Основа, 2007. – 448 с.
3. Прийма С. М. Системний підхід у вивченні технологічної культури вчителя інформатики / С. М. Прийма // Зб. наук. пр. БДПІ. – Вип. 3. Серія: Педагогічні науки. – Бердянськ: БДПУ, 2005. – С. 162-174.
4. Межуев В. М. Культура и история / В. М. Межуев. – М. : Политиздат, 1977. – 199 с.
5. Прокопенко І. А. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Збірник наукових праць / І. А. Прокопенко. – Запоріжжя, 2007. – Вип. 41. – С. 300-30.
6. Атутов П., Симоненко В. Концепция содержания образования по «Технологии» (в 12-летней школе) [Текст] / Рос. акад. образования; В. А. Поляков, П. Р. Атутов, В. Д. Симоненко и др. // Шк. и пр.-во. – 2000. – №3. – С. 10-18.
7. Коваленко А. В. Технологическая культура будущих учителей иностранного языка /А. В. Коваленко // Высшее образование сегодня. – 2008. – №3. – С. 75-96.
8. Коберник Олександр, Сидоренко Віктор. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України / Олександр Коберник, Віктор Сидоренко // Трудова підготовка. – 2010. – №6. – С. 3-11. – 48 с.
9. Сидоренко Віктор, Соловей Віктор / Технологічна підготовка як інтегральний компонент загальної освіти // Віктор Сидоренко, Віктор Соловей // Трудова підготовка. – 2010. – №10. – С. 3 –7. – 48 с.
10. Лола В. Г. Формування технологічної культури учителів трудового навчання / В. Г. Лола // Автор. дис. на здобуття наук. ст. канд. пед. наук. – Тернопіль, 2003. – 19 с.
11. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л. В. Васильченко. – Харків : Основа, 2007. – 176 с.
12. Бенин В. Л. Педагогическая культура: философско-социологический анализ / В. Л. Бенин. – Уфа : Башк. пед. ун-т, 1997. – 144 с.
13. Островерхова Н. М. Базові складові технологічної культури керівника школи / Н. М. Островерхова // Організаційно-педагогічні умови формування технологічної культури керівника школи: науково-методичний посібник / за ред. Н. М. Островерхової. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 155 с.
14. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. К. : Либідь, 1987. – 374 с.
15. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків / І. А. Сайтарлі // Навч. посіб.– К.: Академвидав, 2007. – 240 с.
16. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційна аспекти / В. Г. Кремень // К. : Грамота, 2005. – 448 с. – Бібліогр.: с. 431.

The essence of the axiological component of technological culture of the institute, conditions, options, technology and assessment criteria of its implementation in management activities.

Key words: *technology management culture, axiology, component parameter criterion.*